

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות הכפר וההתיישבות

הרשות לתכנון הינה יחידת מטה הממונה על ארבעה אגפים בכירים ועוסקת במגוון תחומים ובהם: ייצוג במוסדות תכנון ובניה, ייצוג במועצת מקרקעי ישראל וייזום החלטות מועצה בתחום הקרקע החקלאית והישובים הכפריים, ייזום ויישום החלטות ממשלה בנוגע למרחב הכפרי ולהתיישבות הכפרית.

הרשות לתכנון מונה 24 עובדים סך הכול.

<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="background-color: #f2f2f2; padding: 5px;">האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב</th> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;"> <ul style="list-style-type: none"> • תכלול היישום של החלטת ממשלה • ייעודית לחברה הבדואית בנגב • פיתוח והעצמת הרשויות הבדואיות • תחבורה ונגישות לאוכלוסייה • תעסוקה וכלכלה • חינוך ✓ גני ילדים ובתי ספר ✓ הכנה להשכלה גבוהה ✓ מעונות יום <p style="text-align: center;">3.2 מיליארד ₪ בחמש שנים 2017 – 2021 5 עובדים באגף</p> </td> </tr> </table>	האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב	<ul style="list-style-type: none"> • תכלול היישום של החלטת ממשלה • ייעודית לחברה הבדואית בנגב • פיתוח והעצמת הרשויות הבדואיות • תחבורה ונגישות לאוכלוסייה • תעסוקה וכלכלה • חינוך ✓ גני ילדים ובתי ספר ✓ הכנה להשכלה גבוהה ✓ מעונות יום <p style="text-align: center;">3.2 מיליארד ₪ בחמש שנים 2017 – 2021 5 עובדים באגף</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="background-color: #f2f2f2; padding: 5px;">האגף לתכנון ופיתוח הכפר</th> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;"> <ul style="list-style-type: none"> • תכנון ובניה • פרוגרמות וקרקע חקלאית • שיקום תשתיות ביישובים כפריים • פיתוח המרחב הכפרי ✓ מוקדי תיירות ✓ גני משחקים ✓ תכניות ✓ תיירות כפרית חקלאית ✓ כלכלה כפרית <p style="text-align: center;">30 עד 200 מלש"ח בשנה 5 עובדים באגף</p> </td> </tr> </table>	האגף לתכנון ופיתוח הכפר	<ul style="list-style-type: none"> • תכנון ובניה • פרוגרמות וקרקע חקלאית • שיקום תשתיות ביישובים כפריים • פיתוח המרחב הכפרי ✓ מוקדי תיירות ✓ גני משחקים ✓ תכניות ✓ תיירות כפרית חקלאית ✓ כלכלה כפרית <p style="text-align: center;">30 עד 200 מלש"ח בשנה 5 עובדים באגף</p>
האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב					
<ul style="list-style-type: none"> • תכלול היישום של החלטת ממשלה • ייעודית לחברה הבדואית בנגב • פיתוח והעצמת הרשויות הבדואיות • תחבורה ונגישות לאוכלוסייה • תעסוקה וכלכלה • חינוך ✓ גני ילדים ובתי ספר ✓ הכנה להשכלה גבוהה ✓ מעונות יום <p style="text-align: center;">3.2 מיליארד ₪ בחמש שנים 2017 – 2021 5 עובדים באגף</p>					
האגף לתכנון ופיתוח הכפר					
<ul style="list-style-type: none"> • תכנון ובניה • פרוגרמות וקרקע חקלאית • שיקום תשתיות ביישובים כפריים • פיתוח המרחב הכפרי ✓ מוקדי תיירות ✓ גני משחקים ✓ תכניות ✓ תיירות כפרית חקלאית ✓ כלכלה כפרית <p style="text-align: center;">30 עד 200 מלש"ח בשנה 5 עובדים באגף</p>					
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="background-color: #f2f2f2; padding: 5px;">האגף לתכנון ובקרה (החטיבה להתיישבות, גרעיני משימה)</th> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;"> <ul style="list-style-type: none"> • אישור תכנית עבודה שנתית של החטיבה • בקרה על פעילות החטיבה • ליווי הטיפול בתמיכות החטיבה • ליווי עבודות הפיתוח והבניה • טיפול בסוגיות מקרקעין • תמיכה בגרעיני משימה • מנהל תחום בכיר גרעיני משימה משמש כממונה על חוק ההתיישבות <p style="text-align: center;">חט"ל – 80 עד 200 מלש"ח בשנה גרעיני משימה – 30 מלש"ח בשנה 4 עובדים באגף</p> </td> </tr> </table>	האגף לתכנון ובקרה (החטיבה להתיישבות, גרעיני משימה)	<ul style="list-style-type: none"> • אישור תכנית עבודה שנתית של החטיבה • בקרה על פעילות החטיבה • ליווי הטיפול בתמיכות החטיבה • ליווי עבודות הפיתוח והבניה • טיפול בסוגיות מקרקעין • תמיכה בגרעיני משימה • מנהל תחום בכיר גרעיני משימה משמש כממונה על חוק ההתיישבות <p style="text-align: center;">חט"ל – 80 עד 200 מלש"ח בשנה גרעיני משימה – 30 מלש"ח בשנה 4 עובדים באגף</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="background-color: #f2f2f2; padding: 5px;">האגף להתיישבות (טיפול במפוני גוש קטיף)</th> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;"> <ul style="list-style-type: none"> • טיפול בתשלום הפיצויים למפונים • תמיכה ברשויות קולטות • העתקת מוסדות ציבור • פתרונות דיור למפונים • השלמת המשימות עד סף שנת 2019 • מנהל האגף משמש כיו"ר ועדת המכרזים המשרדית וכמ"מ מנהל מחוז המרכז <p style="text-align: center;">כ-200 מלש"ח בשנה 6 עובדים באגף</p> </td> </tr> </table>	האגף להתיישבות (טיפול במפוני גוש קטיף)	<ul style="list-style-type: none"> • טיפול בתשלום הפיצויים למפונים • תמיכה ברשויות קולטות • העתקת מוסדות ציבור • פתרונות דיור למפונים • השלמת המשימות עד סף שנת 2019 • מנהל האגף משמש כיו"ר ועדת המכרזים המשרדית וכמ"מ מנהל מחוז המרכז <p style="text-align: center;">כ-200 מלש"ח בשנה 6 עובדים באגף</p>
האגף לתכנון ובקרה (החטיבה להתיישבות, גרעיני משימה)					
<ul style="list-style-type: none"> • אישור תכנית עבודה שנתית של החטיבה • בקרה על פעילות החטיבה • ליווי הטיפול בתמיכות החטיבה • ליווי עבודות הפיתוח והבניה • טיפול בסוגיות מקרקעין • תמיכה בגרעיני משימה • מנהל תחום בכיר גרעיני משימה משמש כממונה על חוק ההתיישבות <p style="text-align: center;">חט"ל – 80 עד 200 מלש"ח בשנה גרעיני משימה – 30 מלש"ח בשנה 4 עובדים באגף</p>					
האגף להתיישבות (טיפול במפוני גוש קטיף)					
<ul style="list-style-type: none"> • טיפול בתשלום הפיצויים למפונים • תמיכה ברשויות קולטות • העתקת מוסדות ציבור • פתרונות דיור למפונים • השלמת המשימות עד סף שנת 2019 • מנהל האגף משמש כיו"ר ועדת המכרזים המשרדית וכמ"מ מנהל מחוז המרכז <p style="text-align: center;">כ-200 מלש"ח בשנה 6 עובדים באגף</p>					

הרשות לתכנון (או בשמותיה הקודמים "המרכז המשותף לתכנון ולפיתוח חקלאי והתיישבותי", "המרכז לתכנון", "מינהל התכנון") פועלת במשרד החקלאות עוד משנות ה-60. הרשות לתכנון איננה רשות סטטוטורית, אך קיימים כמה תפקידים שניתנו לה מתוקף החלטות מינהל מקרקעי ישראל, והם בעיקר לעניין פעילות ועדת פרוגרמות וועדת הקרקעות עליונה ביחס לקרקע חקלאית.

בעת שהוקמה הרשות לתכנון החקלאות, ההתיישבות והכפר במשרד החקלאות נהוגה הייתה מדיניות תכנונית חקלאית על פיה כל פעילות חקלאית התקיימה בדרך של מכסות. לצורך קביעה, יישום ומעקב אחר מדיניות המכסות דאז, נוצרו/נקבעו יחידות ואגפים ברשות לתכנון. במשך השנים חלו שינויים בחקלאות ובכפר, ומתוך כך גם במדיניות התכנונית החקלאית ובמבנה הכפר, אשר קלט במשך העשור האחרון אוכלוסיות שאינן חקלאיות.

מבנה ארגוני

השינויים בכלכלה החקלאית ובמרחב הכפרי באו לידי ביטוי ברשות לתכנון, אשר התגבשה לשני אגפים בכירים: האגף הכלכלי- חקלאי והאגף לתכנון כפרי אזורי.

בשנת 2011 בוצע שינוי ארגוני ברשות לתכנון שהייתה אז בניהולו של יוסי ישי. כחלק מהשינוי, שינה האגף לתכנון כפרי אזורי שמו ומאז נקרא – **האגף לתכנון ופיתוח הכפר ברשות לתכנון**. בין הנושאים שבסמכותו של האגף - תכנון המרחב הכפרי והישוב הכפרי-חקלאי, ייצוג השר/ה במוסדות התכנון והבניה, ועדת הפרוגרמות, ניהול ועדת קרקעות עליונה, פיתוח הכפר - גיבוש מדיניות וכללים לעידוד פיתוח כפרי הכולל גיוון תעסוקות, יזמות כפרית ומסגרת על לקידום תיירות כפרית חקלאית ותמיכות בפיתוח הכפר, תמיכות בפיתוח הכפר ושיקום תשתיות ביישובים הכפריים.

הרשות לתכנון מתחדשת ומתרחבת - מבנה ארגוני חדש נכון לשנת 2018

שינוי מהותי במבנה הרשות לתכנון ובתפקידיה חל עם העברת תחום הטיפול באוכלוסייה בדואית בנגב למשרד החקלאות ופיתוח הכפר בתחילת 2014. מטה היישום אשר פעל במשרד ראש הממשלה הועבר אז לרשות לתכנון. כיום פועל **האגף לפיתוח כלכלי חברתי בחברה הבדואית בנגב** מול משרדי הממשלה לקידום ולתכלול התכנון והביצוע של מגוון הנושאים הרלוונטיים לשילוב האוכלוסייה הבדואית בנגב. האגף עוסק בפיתוח כלכלי, חברתי וקהילתי של האוכלוסייה הבדואית בנגב, לרבות קידום המגזר העסקי, קידום השקעות, קידום כלכלי אזורי תוך קידום ההשתלבות בתכנית הלאומית לפיתוח הנגב. האגף עוסק בפיתוח ויצירת תשתיות חברתיות-קהילתיות של האוכלוסייה הבדואית, לרבות בתחומי התעסוקה, החינוך, הבריאות, התרבות, הביטחון האישי והרווחה. לשם ביצוע עבודתו מייצר האגף מערכת מדדים ומדידה לבחינת תכניות השילוב וכן עורך מחקרים ייעודיים על האוכלוסייה הבדואית בנגב ברמה הבינלאומית והלאומית.

עם כניסת השר אורי אריאל למשרד, נסגרה מנהלת "תנופה" אשר טיפלה במפונים עקב ההתנתקות, והסמכויות בנושא הועברו למשרד. בסוף 2015 הוקם לשם כך ברשות לתכנון אגף חדש: **אגף ההתיישבות**.

בסוף שנת 2016 החליטה הממשלה לקבוע את שר החקלאות ופיתוח הכפר כגורם הממשלתי הממונה על החטיבה להתיישבות. בהחלטת הממשלה מס' 1998 מאוקטובר 2016 הוחלט על הקמת יחידת בקרה לשם ביצוע מעקב ובקרה על עבודת החטיבה להתיישבות. ההחלטה הביאה להקמת **אגף תכנון ובקרה** (החטיבה להתיישבות). לאחרונה הועבר לטיפול האגף גם תחום גרעיני המשימה.

דבר המנהלת - תהליך אסטרטגי ברשות לתכנון

לאחר שמוניתי כמנהלת הרשות לתכנון במאי 2017, יצאתי משגרת העבודה השוטפת והעברתי את מרכז פעילותי לניהול ארבעת האגפים על משימותיהם. שלושה מבין ארבעת האגפים היו עדיין בשלבי הקמה וגיוס עובדים וחשוב היה לי לערוך פסק זמן ולהשקיע בגיבוש העובדים וביצירת צוות מלוכד ומקצועי. בעיני רוחי ראיתי את הרשות לתכנון הופכת בטווח קצר מאד ליחידת עלילת מגובשת וממוקדת מטרות משותפות, כאשר כל אגף מבטא את המומחיות והניסיון הטובים ביותר בתחומו. ראיתי לנכון את התגבשות הרשות לתכנון סביב נושא ליבה של המרחב הכפרי - מתוך מגמה להציג רבגוניות של פעילות הרשות לתכנון סביב נושא הליבה מחד, והתמקצעות ספציפית בתחומי הטיפול של כל אגף. כחלק מגישת הניהול המשתף בה אני נוקטת

שאפתי לאתר את פונקציות הרוחב הקיימות בכל האגפים ולשזור עבודה בין אגפית המחברת כל אחד ואחד לתחומי הליבה במשרד של החקלאות וההתיישבות הכפרית.

הנהלת הרשות לתכנון כוללת את מנהלי האגפים ומנהלי התחומים הבכירים ומקיימת דיונים וסיורים באון שוטף. בשתי סדנאות שערכנו במהלך שנת 2018 כתבנו את חזון היחידה ואת מטרות העל, שמענו על ארגונים ומשרדים שעברו תהליכים דומים, חידדנו את השונה והמשותף בינינו, עמדנו על הנקודות החזקות והחלשות שלנו וחקרנו את ההזדמנויות וגם את הסיכונים. כחלק מהתהליך גם ניתחנו את קהלי היעד ומיהם המתחרים שלנו.

חלק בלתי נפרד מגיבוש היחידה המתחדשת היה לייצר סמל חדש ליחידה – לרשות ולאגפים שבה. לשמחתנו הרבה השעה לאיחוד כל חדרי העובדים לקומה אחת הגיעה אף היא כבשורה נהדרת מאת דניז וקאסם הנפלאים שלנו.

מכל אלה הגענו לניסוח החזון ומטרות העל של הרשות לתכנון שבאו להשלים ולהדגיש את חלקנו בחזון וביעדי המשרד.

חזון הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר

הרשות לתכנון תפעל לעיצוב עתידו של המרחב הכפרי בישראל ולמימוש יתרונותיו היחסיים, בהובלת פיתוח בר קיימא של חקלאות ישראל ושל מגוון היישובים במרחב הכפרי; הרשות תפעל לקידום ביסוס הכלכלי והחברתי של המרחב הכפרי, תוך שמירת המורשת ואורחות החיים וטיפול ערכיו הסביבתיים, ותעודד פיתוח מערכת קשרים בין-יישובית במרחב;

את הסמל והחזון הצגנו לכל עובדי הרשות לתכנון בכנס התכנון של תכנית העבודה לשנת 2019. זה היה השלב בו העברנו את ה"מקל" לכלל עובדי הרשות לתכנון וכחלק אינטגרלי ממשימותינו לשנים הבאות.

מטרות העל ויעדים רב שנתיים

1. הרשות לתכנון תפעל לקידום תפיסה ממלכתית של מדיניות פיתוח אזורית רב תחומית במרחב הכפרי, הרואה את הצרכים של הקבוצות המרכיבות את החברה הישראלית על היבטיהן הייחודיים;
  - 1.1. הרשות תקדם את פיתוח המרחב הכפרי כמוביל צמיחה באזורי הפריפריה ובמרחבי הקצה של מדינת ישראל.
  - 1.2. הרשות תפעל ליעול השימוש החקלאי בקרקע ולשילוב מיטבי של שטחים חקלאיים בסביבה, תוך שמירת הקרקע החקלאית.
  - 1.3. הרשות תוביל תהליכי תכנון ופיתוח לעידוד צמיחת היישובים הכפריים, התחדשותם וביסוסם, בדגש על כלכלה מקומית, ובהתאמה לפריסתם הגיאוגרפית ולאורחות חייהם.
  - 1.4. הרשות תפעל לפיתוח ממשקים ושיתופי פעולה בין היישובים הכפריים ובינם לבין היישובים העירוניים והסביבה, ולפיתוח ההון החברתי במרחב.
  - 1.5. הרשות תהווה גוף ידע והתמחות לתכנון תהליכי פיתוח והשתלבות של קהילות וקבוצות שונות ובתוכן החברה הבדואית בנגב.
2. הרשות לתכנון תוביל ותפעל למיצובה כ"כתובת לאומית" וכגורם בר סמכא בעל מומחיות בנושאי המרחב הכפרי, בראיה אזורית רב תחומית;
  - 2.1. הרשות לתכנון ופיתוח המרחב הכפרי תהווה מרכז ידע, מומחיות וחדשנות למרחב הכפרי בישראל.
  - 2.2. הרשות תמצב את מקומה במשרד, במשרדי ממשלה אחרים ובקהילה המקצועית והכוללת – על בסיס פיתוח ידע ורלבנטי המשקף את יתרונותיה ותחומי התמחותה.
  - 2.3. הרשות תעקוב ותנתח את השינויים והמגמות במרחב הכפרי.
  - 2.4. הרשות תייצר שיתופי פעולה עם משרדי ממשלה וגופים נוספים בתחומי התמחותה.

- 2.5. הרשות תיעץ לממשלה, לוועדות הכנסת, למוסדות התכנון והבניה, למוסדות אקדמאים ולגופי מחקר ותגבש תפיסה והנחיות מקצועיות בהתאם לסדר היום בתחום מומחיותה.
- אסיים את סקירת התהליך האסטרטגי בערכים ובעקרונות המובילים את עבודתנו ברשות לתכנון:
1. **מקצועיות והתמחות** - הרשות לתכנון תפעל על בסיס למידה, עדכון, הכרות עם חומרים מקצועיים בארץ ובעולם על מנת ליצור התמחות מקצועית מובהקת בנושא המרחב הכפרי בישראל;
  2. **שקיפות** - הרשות תעודד פתיחות, שיתוף, השתתפות ושיח תוך עבודה שקופה למגוון קהלים בתוך המשרד ומחוצה לו ובכלל החברה הישראלית;
  3. **שותפויות** - הרשות תפעל להובלה ולתכלול שיתופי פעולה, ממשקים, ויחסי גומלין מקצועיים עם מגוון גורמים ובהם עמיתים במשרדי ממשלה, במגזר האקדמי ובקהילות מגוונות רלבנטיות.
  4. **ייצוגיות** - הרשות לתכנון תייצג את המרחב הכפרי, ההתיישבות והחקלאות, על מגוון מרכיביו והיבטיו, קהילתיו ומשאביו;
  5. **קיימות** - הרשות תפעל לצמיחת המרחב הכפרי כמרכיב מוביל פיתוח בר קיימא במרחב הישראלי, תוך שימוש מיטבי בקרקע ובמגוון המשאבים, ושמירה על המורשת ואורחות החיים הכפריים כנכס לדורות הבאים.
  6. **חדשנות** - הרשות תשקף בכלל עשייתה התייחסות, התאמה ופיתוח המתאימים למציאות העדכנית ולטכנולוגיה המתפתחת והמשתנה ותקדם עשייה 'צומחת' ומתעדכנת בזמן אמת.
  7. **יוזמה והובלה** - הרשות תיזום, תוביל ותפתח מודלים ותפיסות חדשניות לניהול ופיתוח המרחב הכפרי.
  8. **יחסי ציבור** - הרשות תקדם מהלכים של נראות עשייתה, בדגש על הצגת ידע, מידע ומחקר בארץ ובעולם, כחלק שוטף מפעילות המשרד ומול משרדים, גופים ומקבלי החלטות.

ד"ר רותי פרום אריבא
מנהלת הרשות לתכנון